

Asuntokunnilla velkaa keskimäärin 114 prosenttia suhteessa vuosituloihin

Velkojen rasittavuutta voidaan mitata suhteuttamalla velkamäärät asuntokuntien käytettävissä oleviin vuosituloihin. Velkojen suhde vuoden aikana saatuihin käytettävissä oleviin rahatuloihin on velkaantumisaste.

Asuntokunnat velkaantuivat 2000-luvun ensimmäisellä vuosikymmenellä melko nopeasti, mutta 2010-luvulla velkojen kasvuvauhti hidastui. Kaikkien asuntokuntien velkaantumisaste, eli velkojen suhde käytettävissä oleviin rahatuloihin koko asuntokuntaväestössä, kasvoi vuosina 2002–2010 70 prosentista 110 prosenttiin. Velkaantumisaste on pysytellyt tämän jälkeen pitkään 110 prosentin tuntumassa ja nousi 114 prosenttiin vuonna 2020 (Taulukko 1).

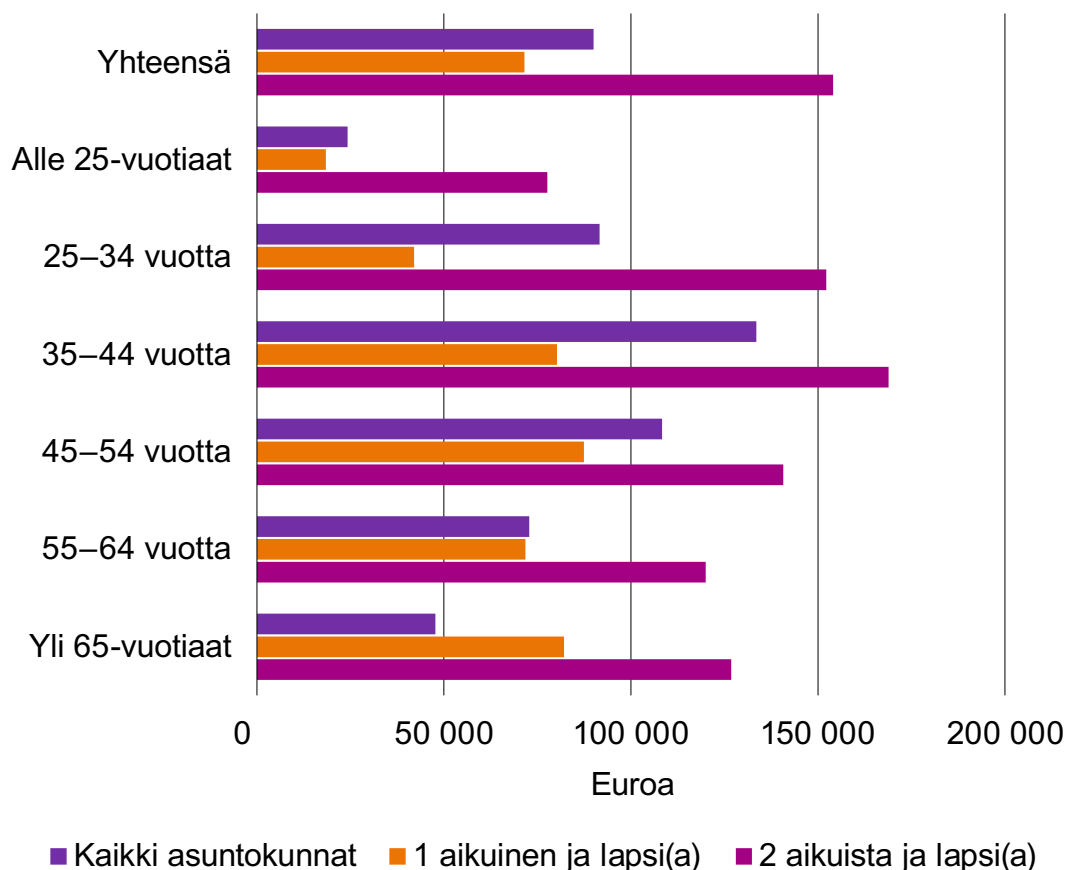
Taulukko 1. Asuntokuntien velkaantumisaste ikäluokittain vuosina 2002–2020, %

Viitehenkilön ikä	2002	2007	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Yhteensä	70	101	110	112	113	112	111	111	114
–24	58	91	80	65	64	66	68	71	74
25-34	125	189	195	180	177	174	170	172	178
35-44	104	155	175	187	188	189	186	188	192
45-54	64	94	110	124	126	126	124	126	130
55-64	38	54	63	72	75	76	75	75	77
65-	12	18	23	32	34	34	33	33	33

Asuntokunnat, joiden varakkain henkilö eli *viitehenkilö* oli 35–44-vuotias, olivat velkaantumisasteeltaan velkaisimpia. Tämän ikäisen viitehenkilön asuntokuntien velkaantumisaste oli 192 prosenttia vuonna 2020. Myös 25–34-vuotiaan viitehenkilön asuntokunnat olivat selvästi keskimääräistä velkaisempia 178 prosentin velkaantumisasteella. Vähintään 65-vuotiaan viitehenkilön ikäluokan asuntokuntien

velkaantumisaste puolestaan pysyi 33 prosentissa, mikä oli ikäluokista selvästi matalin luku.

Kuvio 1. Velallisten lapsiperheiden ja kaikkien asuntokuntien keskimääräiset velat ikäryhmittäin vuonna 2020.

Omistusasuminen houkuttaa perheitä

Lapsiperheillä on monia menoeriä: lasten syntymät, kasvu, kotoa muutto, parisuhteen päättyminen ja muut perherakenteen muutokset vaikuttavat perheenjäsenten asumisoiiveisiin ja tilantarpeeseen. Lisäksi arjen rutiinit ja liikkumisen järjestäminen, elintason kohdistuvat odotukset ja kulutustottumukset ovat jatkuvassa muutoksessa.

Omistusasuminen houkuttaa perheitä mm. sen tarjoaman vakauden vuoksi, mutta usein asuntokauppa edellyttää asuntolainan hakemista. Arkea helpottavien hankintojen tekeminen ei välttämättä ole perheelle taloudellisesti mahdollista ilman erilaisia kulutusluottoja. Toisinaan hankinnan tai investoinnin rahoittaminen lainalla voi olla muutenkin järkevää. Perheelle alkaa kertyä velkoja.

Taulukko 2. Velallisten osuus asuntokunnista asuntokunnan rakenteen mukaan 2020, prosenttia.

Asuntokunnan rakenne	Kaikki velat yhteensä %	Asuntovelat %	Muut velat %
Kaikki asuntokunnat	53	31	39
1 hengen talous	38	17	27
1 aikuinen ja lapsi(a)	62	38	41
2 aikuista ja lapsi(a)	86	71	62
2 aikuista, ei lapsia	54	30	42
Muu asuntokunta	73	43	60

Lähde: Tilastokeskus, Velkaantumistilasto

Velkojen rakennetta selittää yhden aikuisen asuntokuntien matalammat tulot verrattuna kahden aikuisen asuntokuntiin: yhden tulonsaajan tuloilla voi olla vaikeampaa saada lainaa omistusasunnon hankkimiseksi – ainakaan kasvukeskuksista, joissa asuntojen hinnat ovat pääasiallisesti nousseet 2010-luvulla. Toisaalta muun kulutuksen rahoittamisessa voivat kulutusluotot olla tarpeen, kun kyseessä on verraten pienituloinen kotitalous.

Yhden vanhemman perheissä asuntovelka ja muu velka kuten kulutusluotot vaikuttavat sulkevan toisensa pois: yhden vanhemman lapsiperheissä lainaa otetaan joko asunnon hankintaa varten tai muuta kulutusta varten, mutta harvemmin samanaikaisesti molempia varten. Velallisista yhden vanhemman lapsiperheistä vain 18 prosentilla oli sekä asuntovelkaa että muuta velkaa. Kahden vanhemman lapsiperheissä on selvästi useammin asuntovelan ohella myös muuta velkaa: 47 prosentilla velallisista kahden aikuisen lapsiperheistä oli sekä asuntovelkaa että muuta velkaa.

Yhden vanhemman lapsiperheissä asuntovelan ottaminen yleistyy muita asuntokuntia myöhemmässä elämänvaiheessa. Yksinhuoltajaperheissä asuntovelka oli ikäryhmittäin tarkasteltuna yleisintä 45–54-vuotiailla (48 prosentilla asuntovelkaa), kun taas muun tyyppisissä asuntokunnissa yleisintä asuntovelka oli 35–44-vuotiailla.

Lapsiperheiden velat muodostuivat vuonna 2020 pääasiassa asuntovelasta (taulukko 3).

Taulukko 3. Velkatyyppien osuudet kaikista asuntokuntien veloista lapsiluvun mukaan 2020, prosenttia.

Lapsiluku	Asuntovelat, %	Muut velat, %
Kaikki asuntokunnat	70	23
Ei lapsia	64	29
1 lapsi	75	19
2 lasta	79	16
3+ lasta	75	19

Lähde: Tilastokeskus, Velkaantumistilasto